

■ Somogyi Károlyné felvételei

Házigyári fölüjítás

Tíz éve dolgozik a szegedi házigyár. Ez idő alatt körülbelül 25 ezer lakást állítottak elő. Az évtizedes használat következtében elavultak a gyártóegységek, megértek a fölüjítésre. A tervezett teljes házigyári rekonstrukció első ütemében elkészült egy új gyártócsarnok, amelyet november elején avattak. Itt korszerű szovjet panelgyártó gépsor segíti a munkát. Képeink az új üzemrészben készültek.

Beruházások a szövetkezeti iparban

Exportot bővit, importot helyettesít

Erőteljesen fejlődtek az V. ötéves tervben a megye ipari szövetkezetei. Bár nehezebb feltételek között, de az új középtávú tervidőszakban is folytatódik a fejlődés. Lényeges különbség, hogy több saját erőre, helyi leleményre lesz szükség a fejlesztésekhez, mint korábban. Az igazán indokolt bővítésekre azonban ezután is sort kerítenek. A KISZÖV közös fejlesztési alapjából továbbra is részesülhetnek azok a szövetkezetek, amelyek gyors előrehaladást ígérő beruházási javaslatokkal állnak elő.

Korszerűtlen körülmények között, több, egymástól távol eső telephelyen működik például a MEDIKÉMIA Ipari Szövetkezet. A jelenlegi feltételek akadályozzák a termelés további bővítését. A szövetkezet vezetősége már korábban elhatározta, a város ipari övezetében végleges telephelyet alakítanak ki. Megvásárolták a volt II. számú téglagyár telepet, itt kezdték kialakítani a majdani üzemüket. A beruházás tanulmánytervét a Szegedi Tervező Szövetkezet készítette. A MEDIKÉMIA-nak mintegy 20 millió saját fejlesztési alapja mellé a KISZÖV elnöksége 20-25 millió forintos támogatási keretet határozott meg.

A NIVÓ Faipari és Játék-készítő Szövetkezet termékeinek több mint felét tőkés piacokon értékesíti. Az exporttermelés bővítése érdekében másoló automaták és egy ötféles gyalagép be-

szerezését irányozták elő. A szövetség beruházási kölcsönrel segíti a gépbeszerzést. A Szegedi Ruházati Szövetkezet mórhalmai nyersbőrfeldolgozó üzemében folyamatban van az a rekonstrukció, amelynek keretében megoldják a szennyvíztisztítást, javítják a rakározás körülményeit, és új gépet helyeznek üzembe. Ha a fejlesztés megvalósul, megkészenedhet a juhbőrfeldolgozás, és jelentősen növelhető a tőkés export. A Ruházati Szövetkezet beruházási kölcsönkérelmét is elfogadta a KISZÖV elnöksége.

A tervek szerint Szegeden is lesz mód a színes amatőr fotók kidolgozására. Ehhez azonban épületátalakításra, gépvásárlásra van szüksége a Szegedi Fényképész Szövetkezetnek. A fejlesztéssel a városi tanács illetékesei is egyetértenek. A KISZÖV elnöksége beruházási kölcsönrel segíti a fejlesztést, ha ahhoz a szövetkezet vezetősége egyéb forrásokat is tud biztosítani.

Országos hírnévre tett szert az Universal Vegyi és Kultúrcikk Ipari Szövetkezet. Jelenlegi telephelyük már szűknek bizonyult. Új növényvédő szerüket, az UNISYN-t a napokban mutatták be a szakembereknek: ennek gyártásához, tőkés importpótló termékek előállításához, a vegyi anyagok tárolásához, a telephely energiaellátásának biztosítá-

sához komoly fejlesztésre van szükség. A beruházás a többletnyereségből előreláthatólag rövid idő alatt megterül. A költségek egy részét itt is KISZÖV-kölcsönből fedezhetik.

Közgazdászok közgyűlése

Szombat reggel, a Magyar Tudományos Akadémia dísztermében megkezdődött a Magyar Közgazdasági Társaság VII. közgyűlése. Csikós-Nagy Béla államtitkárnak, a Társaság elnökének megnyitója után Faluvégi Lajos, a Minisztertanács elnökhelyettese, az Országos Tervhivatal elnöke tartott előadást, amelyben a magyar népgazdaság növekedésének és egyensúlyi helyzetének összefüggéseit taglalta. Részletesen szólt a hatodik ötéves terv három gazdaságpolitikai alapcéljáról: a külgazdasági egyensúly javításáról és megszüntetéséről, a kialakult életszínvonal megőrzésére tett erőfeszítésekről, s a fokozott alkalmazkodásról a világgazdaságban végbemelő változásokhoz.

A kibontakozást úgy alapozhatjuk meg — mondotta —, hogy átalakítjuk a termelési szerkezetet, fokozzuk a korszerű, exportképes, gazdaságos termelést. Ma már nem engedhetjük meg magunknak azt a fényűzést, hogy elavult, csak ráfizetés-sel értékesíthető termékek

Remények, várakozások...

Érdekek, érdeklőségek vezérlik az emberi cselekedeteket — valljuk több-kevesebb joggal. S ha jobban átgondoljuk, azt is be kell látnunk, ehhez a felismeréshez sem vezetett egyszerű, s rövid út. Hiszen sokáig úgy gondoltuk a távoli, össztársadalmi méretekben megfogalmazódott érdekek is képesek befolyásolni, kívánatosak alakítani az egyének mindennapi cselekvéseit. Aztán mindinkább világossá vált, hogy az egyének szükségük van jól körülírt érdeklőségi rendszerre, olyanra, amely cselekvéseiket a mindennapokban, munkában, fogyasztásban, tanulásban, életmódban egyaránt az össztársadalmi igények és követelmények szerint alakítja. E felismerés eredményeként kap egyre nagyobb hangsúlyt a jövedelemelosztásban például az érdeklőségi elve, hogy a társadalom egésze érdekeinek megfelelő differenciálással a közösség rábíri az egyént arra, hogy életét, munkáját egy tágabb világ követelményei és szükségletei szerint megfogalmazott érdeklőségi rendszer szerint alakítsa.

Érdekek vezérlik az egyén cselekvéseit a mindennapokban, mondottuk. S ez így nagyjából igaz is, hiszen az ember racionális lény. Életét, ha teheti, általában igyekszik úgy alakítani, hogy lehetőleg a legjobban járjon. S akkor járhat nyilván a legjobban, ha így vagy úgy, alkalmazkodik a társadalom játékszabályaihoz, sőt ha aktívan él a sokszor ellentétes, olykor ellentmondásos érdekeket összehangolni igyekvő szabályozókban rejlő lehetőségekkel. Nyilván így szolgálhatja leginkább a saját, közvetve pedig a társadalom érdekeit.

De vajon valóban csak a jól felfogott érdek lenne az emberi cselekvés vezérfonala? Aligha. Hiszen hitek, remények és várakozások élnék szép számmal bennünk, valamennyünkben. A társadalom jövőképeiből, hosszú távú céljaiból eredő várakozások, remények és normák rendszere is alakítja életünket, meghatározza, hogy a tervezett és elképzelni kívánt általában hajlamosak vagyunk a ma elemelből projektálni, életünk mai feltétel- és eszközrendszerét a bőség jellemzőivel fölrüházva előre vetíteni. Pedig egyre inkább úgy tetszik, a to-

vót nem elsősorban a mennyiségi, hanem a minőségi változások jellemzik majd. Igaz, a lehetséges jövőkről bennünk élő hitek, remények semmiképpen sem voltak légből kapottak. A társadalom normarendszerében gyökereztek, abból, s a világ általános folvatataiból származtak, még abban az időszakban, amikor úgy tűnt, az anyagi javak termelése, a gazdasági fejlődés kimeríthetetlen tartalékokkal rendelkezik, s amikor a korlátlan fejlődés elvét vallották (valloított) világszerte. E felfogásból származhattak elveink, például azok, amelyek a „gondoskodó társadalom” képét megfogalmazták és kialakították. Azaz azt a föltételezést, hogy szocialista viszonyok között az embernek, az egyéneknek egy dolga van: a lehető legtöbbet nyújtani a közösségnek, képességei és adottságai szerint. Ezért cserében a közösség leveszi az egyént válláról az igazán nagy terheket. Ingyenes orvosi ellátást, lakást biztosít számára, ingyen taníttatja gyermekeit stb. Vagyis biztosítja számára életének kereteit, az eszközök tágabb körének az egyén, a család életét kitágító lehetőségeit.

Mindebből mára sok minden megvalósult. Ingyenes lett minden magyar állampolgár számára az egészségügyi ellátás, ingyenes az oktatás, még akkor is, ha az egyetemista, főiskolás fiatalok szülei sokszor komoly terheket kénytelenek viselni. De közben változott a világ, változott a társadalom gazdasági alapjait meghatározó összefüggések rendszere, csakúgy, mint a társadalmi igények összessége. Változott, hiszen a gazdasági fejlődést immár korántsem képzelhetjük el mennyiségi jellemzőkkel meghatározott, egyenletesen fölfelívelő grafikon képében. Hiszen közben kénytelenek voltunk rájönni — s nemcsak mi, hanem az egész világ —, hogy a korlátlan mennyiségi fejlődéshez egyszerűen hiányoznak a szükséges nyersanyag- és energiatartalékok. S ha az anyagi javak mennyiségének tekintélyes bővülését is ígéri a jövő, az sok szempontból bizonyosnak látszik, hogy e mennyiségi növekedés új minőségekben jelentkezik majd, alapvető minőségi változások kíséretében.

E minőségi változások pedig az emberrel, az egyénnel szemben is nyilván új követelményeket támasztanak. Új követelményeket munkájának jellegével, szellemi alapjaival szemben, s egyúttal új lehetőségekkel is bővített az ember életét. Mostanában a korszakváltás idejét éljük. Pontosabban annak kezdetét. S hogy mivel jár együtt mindez? Többek közt azzal, hogy az új minőségek igénye egyre nagyobb követelményeket támaszt az ember számára, az emberi tudással, munkával, kezdeményező-képességgel szemben. Ha pedig az egyénre nagyobb feladatok hárulnak, akkor ehhez nemcsak a feltételeket, hanem az érdeklőségek rendszerét is biztosítani kell. A „gon-

doskodó társadalom” bennünk kialakult képe tehát mindenképpen bővílni fog oly módon, hogy az egyének — munkája minősége és teljesítőképessége szerint differenciálva — egyre több eszközt juttat a közösség, hogy viszonylag szabadon dönthessen azok fölhasználásáról, igényeinek személyre szabott rendszere szerint. Mindez viszont — a korlátlan gazdasági fejlődés anyagi alapjainak szűkülésével együtt — azt is eredményezi, hogy a közösség kezében arányosan kevesebb eszköz marad ahhoz, hogy társadalmi méretekben, várakozásaink, reményeink szerint gondoskodhassék az egyén életfeltételeinek teljes kialakításáról. Igaz, nyilván megmaradnak, sőt fejlődnek is olyan közösségi szolgáltatások, mint az ingyenes egészségügyi ellátás, vagy oktatás, amelyeket egységes rendszerben is kielégítő differenciálással nyújthat a közösség az egyén számára. Am sok minden másban, a részére biztosított nagyobb lehetőségek, bővebb mozgáster és eszköztár alapján már az egyén nagyobb teherviselésére is szükség lesz. Például a lakásépítésben, vagy egyáltalán az értékarányos árahhoz közeledő piaci helyzetben az egyéni szükségletek kielégítése terén.

Társadalmunk „gondoskodó” jellege nyilván továbbra is megmarad. Hiszen alapelvünk: bajában, gondjaiban nem hagyhatjuk magára az egyént. De egyre inkább elvünk lesz az is — a fejlődés által hozott sokszínűség s gazdasági korlátaink eredményeként egyaránt —, hogy az egyén számára, differenciált módon — mind több eszközt kell biztosítani ahhoz, hogy részint érdeklőségi biztosíték munkában, tanulásban, a társadalom tágabb igényrendszerében életvitelben, életformában, részint pedig, hogy csökkentésük a közösség terheit azokon a területeken, amelyeken az egyén számára aligha tudna kellően személyre szabott, az egyéni igények széles skálája szerint differenciált szolgáltatásokat nyújtani. A jövőről kialakult hiteink, reményeink, várakozásaink nyilván megmaradnak, ha változni is fognak. Mert nyilván változnak majd, valóságunk új keretei, társadalmi-gazdasági fejlődésünk új feltételei szerint. S e várakozások, remények nyilván továbbra is alakítani fogják majd életünket. De szemléletünk, jóvőképünk, céljaink, életmódunk alakításában nyilván mind nagyobb szerep jut majd a társadalmi érdekekkel összehangolt egyéni érdekek. Igaz, a társadalom szükségszerűen nagyobb terheket kénytelen az egyén vállára rakni ezáltal. Am cserébe igyekszik több eszközt is biztosítani az egyének, úgy, hogy az eddiginél függetlenebbül, saját igényei szerint alakíthassa világát, egy „gondoskodó társadalom” keretein belül, nagyobb szabadsággal, s egyúttal felelősséggel is felruházva.

Szávay István

Tanulók mezőgazdasági munkája

Egy frissen elkészült felmérés szerint a szentesi járás területén közel nyolcszáz általános iskolai tanuló vett részt az őszi mezőgazdasági munkákban. Foglalkoztatásuk az iskolákkal történt előzetes szerződések alapján történt és a szülőket is értesítették. A tanulók főleg

zöldsgéflék és gyümölcsök összegyűjtésében és szüretelésében jeleskedtek. Néhány helyen prémiumot is kaptak, mivel olyan jó munkát végeztek. Összességében a teljesített munkanapok száma jóval több, mint hétezer, és az elvégzett munka értéke több mint 330 ezer forint.